

Гуманізація учнівського самоврядування в бізнес-ліцеї

Дмитро АЛФІМОВ,

кандидат педагогічних наук, директор Донецького бізнес-ліцею

Багатолітній досвід педагогіки доводить, що в умовах спільної діяльності поведінка людини стає продуктивнішою, ніж в умовах індивідуальної. У вихованців виникає бажання діяти відповідно до тих очікувань, які мають вони та їхні педагоги, що згодом позначається і на поведінці. Але на неї впливають також вимоги соціального середовища: обов'язки, традиції, правила поведінки і моральні норми. І педагогічний колектив через ефективну систему загальношкільних заходів за допомогою технології ціннісного управління повинен створювати умови для взаєморозуміння батьків, дітей і педагогів, що поступово приведе до формування управлінської культури на основі внутрішніх спонукань кожного учасника освітнього процесу і навичок становлення, узгодження та реалізації власних і загальних цінностей.

Школа має сформувати в свідомості дитини цілісну картину світу, подолавши головні недоліки сучасної традиційної системи навчання – однобічність, роз'єднаність і безсистемність матеріалу, що викладається. Широкі можливості для цього відкриває система шкільного самоврядування. Вона дає змогу учням у просторі мікросоціуму сформуванню навички входження в суспільне життя.

Питання організації учнівського самоврядування привертати серйозну увагу на різних етапах розвитку освіти. Особливий інтерес в історико-педагогічному аспекті становлять праці П.П. Блонського, К.Н. Вентцеля, Г.Винекена, П.Ф. Каптерева, Я.Корчака, Н.К. Крупської, А.С. Макаренка, В.Н. Сороки-Росинського, В.О. Сухомлинського, С.Т. Шацького, які створили оригінальну теорію і практику учнівського самоврядування.

Проблеми самоврядування в житті дитячого колективу набули розвитку також у дослідженнях Ф.Ф. Брюховецького, А.А. Вайсбурга, М.Д. Виноградової, Л.Ю. Гордіна, І.П. Іванова, Н.М. Ізосимова, Т.Є. Конникової, В.М. Коротова, З.А. Малькової, Л.І. Новикової, Ю.П. Сокольникова, С.А. Черникова та ін.

Учнівське самоврядування – це форма організації життєдіяльності учнівського колективу, що забезпечує самостійне прийняття і реалізацію ним рішень для досягнення суспільно значущих цілей. Самоврядування розвивається успішно, якщо учні опиняються в ситуації вибору і самі визначають шляхи розв'язання поставленої проблеми. Саме ухвалення рішення є ключовим для формування мотиву групової дії.

У результаті розвитку самоврядування постановка управлінських завдань багато в чому залежить від ініціативи і самостійності учнів. Самоврядування в класному колективі визначається як дії учнів,

здійснювані самостійно або разом із дорослими щодо планування, організації й аналізу життєдіяльності в класі, спрямованої на створення сприятливих умов для спілкування і розвитку однокласників.

Мета самоврядування:

1. Сприяння розвитку дитини.
2. Організація ефективного функціонування навчальної групи.

3. Формування в учнів готовності і здатності виконувати систему соціальних ролей.

Для досягнення цієї мети необхідно дотримуватися таких принципів:

1. Демократизму і гуманізму у діяльності органів самоврядування.

2. Діяльного виконання органами самоврядування своїх обов'язків.

3. Соціальної значущості діяльності самоврядування.

4. Відповідності змістового й організаційно-структурного компонентів самоврядування рівню розвитку класного колективу.

5. Взаємозв'язку функцій, повноважень, реальних прав і можливостей органів самоврядування.

6. Добровільності і виборності органів самоврядування.

7. Ініціативи, самодіяльності і творчості дітей.

8. Гласності й актуальності схвалюваних рішень, колегіальності їх розроблення.

9. Поєднання діяльності постійних і виборних органів самоврядування, послідовності і систематичності їхньої роботи.

10. Обов'язкового представництва класних колективів в органах шкільного самоврядування.

11. Взаємодії всіх органів самоврядування.

12. Співпраці дітей і дорослих під час підготовки, ухвалення і виконання рішень.

У Донецькому бізнес-лицейі створено учнівську раду лицейців «Промінь», яка складається з лідерів класних колективів, вибраних на конкурсній основі. Вона має свій герб, прапор, девіз, гімн, заповіді, традиції. Діяльність учнівської ради побудована на моделі шкільного самоврядування, розробленій з участю лицейців. Вона передбачає певну сукупність прав і обов'язків членів класного колективу, систему постійних і виборних доручень, які дають змогу учням засвоїти культуру демократичних стосунків, виявити соціальну активність.

Керує учнівською радою лицей президент, який обирається з учнів старших класів таємним голосуванням. Президент складає присягу на вірність лицейу, справі самоврядування і є гарантом прав та свобод учнів.

Найвищий орган самоврядування в учнівській раді – загальні збори лідерів, які відбуваються за потреби, але не менш як один раз на чверть. Лідери обговорюють і вирішують найбільш важливі питання життя лицейців. На загальних зборах затверджується структура органів самоврядування. Кожен клас – це місто, яке очолює лідер. Лідери всіх класів утворюють загальні збори. Органом виконавчої влади, що визначає права і обов'язки, є кабінет міністрів. Він складається із семи міністерств, кожне з яких має свої функціональні обов'язки. До складу міністерств входять представники від кожного класу.

Список міністерств і їхні функціональні обов'язки:

Міністерство освіти:

- стежить за успішністю класів;
- допомагає у проведенні предметних декад, тижнів;
- залучає учнів до участі в наукових конференціях, олімпіадах, інтелектуальних конкурсах;
- перевіряє ведення шкільних щоденників;
- організовує «швидку навчальну допомогу» учням, які цього потребують.

Міністерство культури:

- організовує проведення державних і лицейських свят;
- проводить екскурсії, походи до кінотеатрів, театрів, музеїв;
- проводить творчі вечори, конкурси, дискотеки;
- організовує персональні виставки учнів.

Міністерство охорони здоров'я:

- стежить за санітарним станом шкільних приміщень, за зовнішнім виглядом учнів, контролює

Під час свята, приуроченого до Дня незалежності Греції, в якому брав участь народний ансамбль грецької пісні і танцю «Панайр». Почесні гості заходу – радник з питань освіти при Посольстві Греції Павлос Канідіс і вчитель з Греції Янніс Мавромматіс

виконання санітарно-гігієнічних норм під час відвідування їдальні;

– займається просвітницькою діяльністю для пропаганди здорового способу життя, випускає санітарні бюлетені для куточка здоров'я.

Міністерство спорту:

- організовує проведення різних спортивних заходів, днів здоров'я;
- веде облік спортивних досягнень учнів;
- організовує туристичні походи, екскурсії;
- організовує учнівські змагання з різних видів спорту;
- організовує змістовне проведення перерв.

Міністерство друку:

- організовує діяльність лицейської преси, випуск лицейської газети «Бізнес-хвиля»;
- збирає інформацію і пише статті для газети лицейу;
- проводить конкурси малюнків, плакатів на різні теми;
- організовує роботу гуртка «Кореспондент».

Міністерство праці:

- контролює прибирання шкільних приміщень;
- організовує роботу зі збереження і ремонту меблів;
- організовує суботники, роботу на пришкільній ділянці;
- організовує надання шефської допомоги літнім людям, ветеранам війни і праці.

Міністерство правопорядку:

- організовує чергування в класних кімнатах і лицейі;
- організовує профілактичну роботу щодо запобігання правопорушенням;
- бере участь у вирішенні конфліктних ситуацій.

Робота органу самоврядування в ліцеї починається з виявлення актуальних потреб та інтересів своїх виборців, на основі яких потім визначаються зміст і основні напрями його діяльності, що, у свою чергу, визначає його організаційну структуру. Усю документацію з діяльності органу учнівського самоврядування веде секретар. Зберігається документація у президента учнівської ради ліцею.

Перелік необхідної документації учнівського самоврядування:

1. Положення про учнівське самоврядування.
2. Структура органу учнівського самоврядування.
3. Напрями діяльності і форми роботи міністерств.
4. План роботи учнівської ради на поточний рік.
5. Протоколи засідань учнівської ради.

У діяльності органів учнівського самоврядування необхідно керуватися такими положеннями:

– все, що вирішують органи самоврядування, не повинно йти всупереч інтересам і правам інших учасників ліцейського життя;

– орган самоврядування повинен бути наділений реальними владними повноваженнями;

– жодне з міністерств у ліцеї не має права диктувати свою волю іншим міністерствам. Усі вони повинні взаємодіяти на основі принципів ради, згоди, співпраці;

– повне дотримання представниками органів самоврядування Статуту самоврядування ліцеїста;

– суперечності в питаннях між органами самоврядування й адміністрацією ліцею вирішуються шляхом обговорення.

Одним із принципів діяльності органів учнівського самоврядування є педагогічне керівництво. Кожне міністерство має кураторів зі складу педагогів, адміністрації, батьків на правах консультантів. Наприклад, заступник директора з навчальної частини опікується міністерством освіти, викладач фізичної культури контролює міністерство спорту, викладач правознавства – міністерство правопорядку, лікар ліцею курирує міністерство охорони здоров'я тощо.

Завдяки діяльності органу самоврядування учні ліцею мають можливість:

- брати участь в управлінні навчального закладу;
- висловлювати і відстоювати власну думку;
- захищати свої права, визначені Статутом навчального закладу;
- налагоджувати ділове спілкування с дорослими на рівноправній основі;
- задовольняти потреби в самоствердженні, самовираженні і самореалізації;
- отримувати підтримку в разі потреби.

Впровадження учнівського самоврядування дає змогу розв'язувати проблеми особистісного і професійного самовизначення, сприяє адаптації до сучасного суспільства, служить активному спілкуванню і зближенню класних та шкільних колективів, а також сприяє спілкуванню між навчальними закладами і різними молодіжними організаціями.

Література

1. *Базилевич В., Поночовний М.* Студентське самоврядування – ознака демократії // Освіта. – 1996. – №5 – С. 3.
2. *Бочкарев В.И.* Директору школы о самоуправлении. – М.: Владос, 2001. – 192 с.
3. *Ломако Л.И.* А.С. Макаренко – про самоврядування // Рад. шк. – 1988. – №2. – С. 89.
4. *Образование* в сфере прав человека в школе. Сборник материалов. – Петрозаводск, Юниорский союз «Дорога», 2003. – 68 с.
5. *Ожиганов Э.Н.* Самоуправление и авторитарность: Возможен ли выбор? // Общественные науки и современность. – 1992. – №4. – С. 24–31.
6. *Портных В.Я.* О самоуправлении студенческого коллектива // Специалист. – 2000. – №2. – С. 23–25.
7. *Приходько Н.И.* Педагогические основы ученического самоуправления. – М.: Просвещение, 1990. – С. 32–36.
8. *Ребус Б.М.* Психологические основы управления школой. – Ставрополь, 1990. – С. 65–73.
9. *Рогаткин Д.В.* Служба примирения в системе школьного самоуправления / Вестник восстановительной юстиции, №4. – М.: Центр «Судебно-правовая реформа», 2002. – С. 52–59.
10. *Рогаткин Д.В.* Школьное ученическое самоуправление. – Петрозаводск, Юниорский союз «Дорога», 2003. – 92 с.
11. *Рожков М.И.* Развитие самоуправления в детских коллективах. – М.: Владос, 2002. – 160 с.

Анотації

У статті розглядаються мета та принципи шкільного самоврядування. Наведено приклад функціонування ліцейської учнівської ради «Промінь».

В статті розглядаються цілі і принципи шкільного самоуправління. Приведен приклад функціонування ліцейського ученического совета «Промінь».

The questions of aims and principles of school self-government are examined in the article. The example of functioning of lyceum student's council «Promin» is provided.

Ключові слова

Учнівське самоврядування, учнівська рада, учнівський президент, загальні збори лідерів, учнівський кабінет міністрів.

Ученическое самоуправление, ученический совет, ученический президент, общие сборы лидеров, ученический кабинет министров.

Student's self-government, student's council, student's president, general duties of leaders, student's government.